

तो ऽभवत् BENF. Chr. 14, 17. 19, 15. R. 1, 6, 16. 74, 20. तत्रान्वय 1, 96. तत्रार्थम् M. 3, 98. MBu. in BENF. Chr. 29, 25. 36. 43, 24. R. 1, 44, 52. 53, 11. 58, 19. विप्रस्य, तत्रस्य, विद्वद्भ्योः M. 3, 23. 26. 3, 23. 8, 62. 104. 9, 229. 10, 9. 79. 121. 11, 66. 235. ÇAK. 21. तत्तात्काल त्रापत इत्युदयः तत्रस्य शब्दो भवनेषु ऋतुः (vgl. ÇAT. Br. 14, 8, 44, 4) RAGH. 2, 53. — 3) die Würde einer herrschenden, fürstlichen Person; die Herrschaft der Kriegerkaste: सूपते कृ वा अयस्य तत्रं यो दीनते तत्रियः सन् für denjenigen, welcher als geborener Fürst die Weihen nimmt, wird die Fürstenwürde durch dieselben verwirklicht AIT. Br. 8, 5. न चै ब्रह्मणि तत्रं रमते ÇAT. Br. 13, 1, 5, 2. ब्रह्म, तत्रम्, विशः, प्रुश्रूया BULG. P. 3, 6, 31. तत्रोपेता द्विजातयः 9, 6, 3. — 4) = धन Reichthum NAIGH. 2, 10. — 5) = उदक Wasser NAIGH. 1, 12. — 6) Körper UNĀDIK. im ÇKDR. — 7) N. einer Pflanze (s. तगर n.) RĪGĀN. im ÇKDR. — Die Schreibart तत्र ist nach den indischen Grammatikern zulässig, aber das zweite त्र hat hier nur graphische nicht etymologische Bedeutung, da das Wort nicht auf तद्. sondern auf ति herrschen zurückzuführen ist. — Vgl. तुवि०, देव०, प्रिय०, महि०, वशिष्ठ०, सु०, सुपार०, स्व०.

तत्रधर्मन् (तत्र + ध०) 1) adj. die Pflichten der zweiten Kaste erfüllend MBu. in BENF. Chr. 30, 37. — 2) m. N. pr. eines Fürsten HARIV. 1317. 3020. 3301. VP. 412. BULG. P. 9, 17, 18.

तत्रधृति (तत्र + धृति) m. Aufrechthaltung der Herrschaft, so heisst eine Begehung beim Rāgasūja KĪTJ. ÇR. 15, 9, 20. LĪTJ. 8, 11, 11; vgl. 9, 3, 11. ÇĀṆKH. ÇR. 15, 16, 8. 12. MAÇ. 1, 4, 10 in Verz. d. B. H. 72.

तत्रप (तत्र + प) m. Satrap, auf Münzen ५ f. d. K. d. M. 3, 161. 4, 186. 200.

तत्रपति (तत्र + पति) m. Meister der Herrschaft: तत्राणां तत्रपतिरेधि VS. 10, 17. मित्रः तत्रं तत्रपतिः TBR. 2, 3, 3, 4. ÇAT. Br. 11, 4, 3, 11. KĪTJ. ÇR. 5, 13, 1.

तत्रबन्धु (तत्र + बन्धु) m. ein Angehöriger des Fürstenstandes, der zweiten Kaste: आ षोडशाद्वाल्हणास्य सावित्री नातिवर्तते । आ द्वाविंशत्तत्रबन्धोरा चतुर्विंशतिर्विशः ॥ M. 2, 33. 127. MBu. 13, 311. 3814. BENF. Chr. 23, 28. R. 1, 36, 3. 2, 106, 19. BULG. P. 9, 18, 5. MĀRK. P. 8, 74. VĀJU-P. und MĀTSJA-P. in VP. 467, N. 17. Nach einem Schol. zu AK. ein elender Kshatrija (ein Kshatrija der Geburt aber nicht der Handlungsweise nach) und so übersetzt BURNOUF das Wort BULG. P. 1, 16, 23. 18, 31. 34. Diese Nebenbedeutung scheint das Wort auch R. 6, 67, 23 (तत्रबन्धुः स चानार्यो रामः परमदुर्मतिः). 72, 36 zu haben. — Vgl. राजन्यबन्धु, ब्रह्मबन्धु.

तत्रभृत् (तत्र + भृत्) adj. subst. Träger —, Bringer der Herrschaft VS. 27, 7. TBR. 2, 4, 6, 12. 7, 6, 3. ÇĀṆKH. ÇR. 9, 22, 2. ĀÇV. ÇR. 4, 1. plur. TS. 2, 4, 3, 2.

तत्रयोग (तत्र + योग) m. Verknüpfung des fürstlichen Standes, in einer Formel AV. 10, 3, 2.

तत्रवनि (तत्र + वनि) adj. P. 3, 2, 27. Sch. dem fürstlichen Stande zugehörig: ब्रह्मवनिं वा तत्रवनिं सजातवन्पुं दधामि धातृव्यस्य वधाप्य VS. 1, 17. 5, 27. 6, 3.

तत्रवत् (von तत्र) adj. mit fürstlicher Würde begabt: अग्निर्ब्रह्मएवानग्निः तत्रवानग्निः तत्रभृत् ĀÇV. ÇR. 4, 1. ÇĀṆKH. ÇR. 9, 22, 2.

तत्रवर्धन (तत्र + व०) adj. Herrschaft fördernd AV. 10, 6, 29.

तत्रविद्या (तत्र + विद्या) f. die Wissenschaft des Herrscherstandes P. 4, 2, 60. Vārtt. 4. gaṇa śṛṅganaदि zu 4, 3, 73. KĪND. UP. 7, 1, 2, 4. Nach ÇĀṆKH. = धनुर्वेद. — Vgl. तत्रवेद.

तत्रवृत् (तत्र + वृत्) m. Name eines Baumes (s. मुचुकुन्द) RĪGĀN. im ÇKDR.

तत्रवृद्ध (तत्र + वृद्ध) m. N. pr. eines Fürsten HARIV. 1317. fg. VP. 406. 412. BULG. P. 9, 17, 1, 2. 18. LIA. I, Anh. xxix.

तत्रवृद्धि (तत्र + वृद्धि) m. N. pr. eines der Söhne des Manu RAUKJA HARIV. 489.

तत्रवृत् तत्र + वृत् m. = तत्रवृद्ध BULG. P. 9, 17, 2.

तत्रवेद (तत्र + वेद) m. der Veda des Fürstenstandes, der zweiten Kaste R. 1, 63, 22. — Vgl. तत्रविद्या.

तत्रश्री (तत्र + श्री) adj. die Herrschaft innehabend: कदा तत्रश्रियं नरमा वरुणं करामहे RV. 1, 23, 3. प्रार्तदनिः तत्रश्रीरेस्तु श्रेष्ठो धने वृत्राणां सनये धनानाम् 6, 26, 8.

तत्रसव (तत्र + सव) m. N. eines Kratu ÇĀṆKH. ÇR. 14, 13, 3.

तत्रायतनीय (von तत्र + आयतन) adj. sich auf das Kshatra stützend LĪTJ. 6, 6, 8. 18. 8, 3.

तत्रिण (von तत्र, m. N. pr. eines Mannes PRAVARĪDHJ. in Verz. d. B. H. 36.

तत्रिन् (wie eben) m. ein Angehöriger des Fürstenstandes, — der zweiten Kaste Sch. zu AK. 2, 8, 1, 1. Statt der unter allen Umständen falschen Form तत्र्यर्पनी R. 3, 73, 2 ist des Versmaasses wegen तत्रियर्पनी zu lesen.

तत्रिय (von तत्र, P. 4, 1, 38. Vor. 7, 15. mit कृत u. s. w. comp. gaṇa श्रेण्यादि zu P. 2, 1, 59. 1) adj. subst. herrschend, mit den Eigenschaften eines Herrschers begabt; Herrscher: मम द्विता राष्ट्रं तत्रियस्य (Varuṇa spricht; RV. 4, 42, 1. Mitra-Varuṇa 7, 64, 2. धृतराष्ट्रा तत्रियो तत्रमोक्षतुः 8, 23, 8. die Āditja 36, 1. तत्रो राष्ट्रं मुपितं तत्रियस्य 10, 109, 3. AV. 4, 22, 1. महि तत्रं तत्रियोयु दधतिः VS. 10, 4, 4, 19. TBR. 2, 4, 3, 7. — 2) m. ein Angehöriger des fürstlichen Standes; Mitglied der zweiten Kaste; Kshatrija AK. 2, 8, 1, 1. TRIK. 2, 8, 1. II. 863. Diese Benennung der Kaste ist, wie man sieht, nicht davon hergenommen, dass die Mitglieder derselben Krieger sind, sondern vielmehr davon, dass sie herrschenden, fürstlichen Geschlechtern angehören; vgl. राजन्य. AV. 6, 76, 3. 4. 12, 5, 5. 44. य एवं विडुषौ ब्राह्मणास्य तत्रियो गामोदते 46. विशः तत्रियाय वलि कृति ÇAT. Br. 1, 3, 2, 13. 14, 3, 1, 13. न ब्राह्मणः सर्वस्यैव तत्रियस्य पुरोधो कामयेत 4, 1, 4, 5. 6. 11, 8, 1, 5. KĪTJ. ÇR. 3, 2, 10. 4, 7, 4. 6. 9, 2. तत्रं प्रपद्ये तत्रियो भवामि AIT. Br. 7, 24. fgg. लोकानां तु विवर्द्धय मुखवाहूत्पादतः । ब्राह्मणे तत्रियं वैश्यं ब्रूहं च निरवर्तयत् ॥ M. 1, 31. प्रजानां रक्षणं दानमिष्याध्ययनमेव च । विषयेष्वप्रसक्तिं च तत्रियस्य समासतः (अकल्पयत्) ॥ 89. 7. 144. ब्राह्मणः तत्रियो वैश्यस्त्रयो वर्णा द्विजातयः 10, 4. चतुर्थमाददो ऽपि तत्रियो (König) भागनापदि । प्रजा रक्षन्परं शत्र्या कित्तिपातप्रतिमुच्यते ॥ 118. 11, 18. राजानः तत्रियाश्चैव 12, 46. तत्रियजातयः 10, 43. ०धर्म 81. N. 2, 18. R. 1, 34, 11. 59, 13. 3, 20, 31. VP. 44 u. s. w. BULG. P. 3, 6, 31. In तत्रिययुवन् geht das न niemals in एा über: तत्रिययूना u. s. w. gaṇa युवादि zu P. 8, 4, 11. Am Ende eines adj. comp. f. आः